

REPUBLIKA HRVATSKA
GRAD ZAGREB
GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU
SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE
KLASA: UP/I-612-08/2021-014/26
URBROJ: 251-18-02/05-21-1
U Zagrebu, 24.11.2021.

Grad Zagreb, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, Kuševićeva 2, na temelju članka 21. u svezi s člankom 6. stavkom 1. točkom 12. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine br. 69/99, 151/03, 157/03, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20 i 117/21) u postupku utvrđivanja mjera zaštite za groblje Mirogoj, po službenoj dužnosti donosi

RJEŠENJE

1. Utvrđuju se mjere zaštite za groblje Mirogoj kojeg čine: stari dio groblja - Kompleks groblja Mirogoj na k.č. 3515/1, 3516 i 3517 k.o. Gračani koji je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem Z-1526 temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/194, urbroj: 532-10-1/8(JB)-04-2, od 24.5.2004., Kompleks arkada s crkvom Krista Kralja na k.č. 3518, 3519, 3520, 3521 i 3522 k.o. Gračani koji je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske pod brojem Z-681 temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/937, urbroj: 532-10-1/8(JB)-03-2, od 31.1.2003., te novi dio groblja sjeverno od arkada na k.č. 3200/2, 3200/3, 3508/1, dio 3510/1, 3515/1, 3523, 3757/4 i 3758/5 k.o. Gračani koji se nalazi unutar "B" zone područja Povijesne urbane cjeline Grad Zagreb koja je kulturno dobro pod registarskim brojem Z-1525 Liste zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/135, urbroj: 532-04-01-1/4-10-12, od 18.3.2010. stoga se na isto primjenjuje Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
2. Mjere zaštite kulturnog dobra iz točke 1. izreke ovog rješenja su sljedeće:
 - potrebno je očuvati izvorni prostorno-pejzažni koncept i povijesnu strukturu Mirogoja kao multikonfesionalnog groblja specifičnog rasporeda grobnih polja, krajobrazne kompozicije i hortikulturnog uređenja, pojedinačna kulturna dobra kao i povijesnu graditeljsku strukturu: građevine, grobne kapele, grobnice i grobove, koja po svojim kulturno-povijesnim, graditeljsko-tipološkim, arhitektonskim i umjetničko-estetskim obilježjima pripada povijesnom sloju gradnje kao nositelj i prezentant povijesnih i ambijentalnih karakteristika stilskih epoha razvoja Groblja te u bitnom određuje fizionomiju prostora i spomeničku vrijednost groblja Mirogoj;
 - potrebno je očuvati karakteristike i stilska obilježja najstarijih odjela zasnovanih prema katoličkoj, pravoslavnoj, protestantskoj i židovskoj vjeroispovijesti u pravilu s podjelom na tri razreda, stoga u arkadama i na najstarijim grobnim poljima nije dopušteno preoblikovanje i uklanjanje preostalih ambijentalno vrijednih nadgrobnih uređaja i spomenika kao ni prekapanje starih grobnica i grobova u svrhu dobivanja praznih novih grobnih mjesta.

- Očuvane stare grobne kapele, grobnice i grobovi najstarijih odjela na groblju Mirogoj, zasnovanih prema katoličkoj, pravoslavnoj, protestantskoj i židovskoj vjeroispovijesti, svjedoče o prisutnosti i djelovanju različitih vjerskih zajednica u Zagrebu, njihovom povijesnom značaju i ulozi u gospodarskom, društvenom, povijesnom i umjetničkom razvoju grada Zagreba;
- kao najstariji povijesni sloj osobito je važno očuvati preostale malobrojne stare zemljane grobove s izvornim nadgrobniim spomenicima, kovanim ogradama i ostalim ukrasnim elementima od kovanog željeza, kamena ili umjetnog kamena;
- potrebno je očuvati stare višestruke grobnice i grobove jer graditeljsko-tipološkim i stilskim oblikovanjem bitno utječu na fizionomiju i povijesne stilske karakteristike grobnih polja;
- grobno mjesto za koje nije plaćena grobna naknada 10 godina ne može se smatrati napuštenim prije nego se utvrdi jesu li u njemu pokopani posmrtni ostaci značajnih povijesnih osoba te utvrdi spomenički status grobnog mjesta, stoga je Zagrebački holding d.o.o., podružnica Gradska groblja dužan zatražiti mišljenje o značaju osoba od Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskog instituta za povijest te ga dostaviti nadležnom tijelu radi daljnje valorizacije i utvrđivanja spomeničkog statusa grobnog mjesta;
- grobna mjesta s posmrtnim ostacima značajnih povijesnih osoba potrebno je očuvati u cijelosti, a posmrtni ostaci ne smiju se premješati u drugo grobno mjesto radi novih ukopa;
- grobne kapele, grobnice i grobove prepoznatljivog stilskog oblikovanja, specifičnog za pojedina razdoblja razvoja groblja Mirogoj koja svojim značajkama doprinose ambijentalnoj vrijednosti pojedinih grobnih polja potrebno je očuvati uz zadržavanje njihovih izvornih obilježja i karakterističnih elemenata (umjetničkih djela, starih natpisa i fotografija pokojnika, grobnih oznaka, žardinjera, vaza, ograde, kovanih ukrasnih elementa i dr.), a upis imena novog pokojnika potrebno je prilagoditi postojećem nadgrobnom spomeniku i natpisu koji se ne smije brisati ili mijenjati;
- iznimno, na mjestu starog grobnog mjesta bez osobitih povijesnih graditeljsko-tipoloških i ambijentalnih vrijednosti moguće je izgraditi zamjensko grobno mjesto ili novi nadgrobni uređaj koji oblikovanjem, dimenzijama i materijalom treba biti usklađen s ambijentalnim karakteristikama grobnog polja u kojem se nalazi;
- na grobnom mjestu na kojem je moguće postaviti novi nadgrobni uređaj imena svih pokojnika potrebno je primjereno obilježiti: natpis na nadgrobnom spomeniku ili, ako nema nadgrobnog spomenika na grobnoj ploči, mora uključivati jasno čitljive podatke o svim pokojnicima te nije dozvoljeno stavljati natpis s podacima o prethodno ukopanim pokojnicima na za to neprikladna mjesta kao što su grobni okvir ili stražnja strana nadgrobnog spomenika;
- pojedinačni zahvati na grobnom polju koji se izvode izvan parcele grobnog mjesta, kao što su popločavanje između grobnih redova i međurazmaka koji služi kao prilazna staza i postavljanje klupica uz grobna mjesta, nisu dopušteni;
- groblje nije moguće širiti na krajobrazno uređene površine groblja kao i na okolne šume;
- izgradnja novih ili proširivanje postojećih grobnih polja u svrhu izgradnje novih grobnih mjesta nije moguća bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela;

- potrebno je održavati postojeće kvalitetno zelenilo, posebice postojeće drvorede te po potrebi redovitu zamjensku sadnju vršiti sadnicama istih biljnih vrsta (alejnim sadnicama u drvoredima lipa, javora, smreka i divljeg kestena i sl.);
 - postojeće staze i puteve potrebno je održavati te obnavljati za to primjerenim materijalima (asfalt, sipina);
 - mjesta prikupljanja otpada ne smiju onemogućavati pristup grobnim mjestima;
 - zaštitni i drugi radovi na groblju Mirogoj mogu se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela;
 - vlasnik (imatelj) kulturnoga dobra u cjelini, kao i vlasnici (imatelji) pojedinačnih građevina, grobnih kapela, grobnica i grobova dužni su provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje, zaštitu i očuvanje groblja Mirogoj kao i svih građevina, grobnih kapela, grobnica i grobova kao dijelova kulturnog dobra.
3. Mjere zaštite iz točke 1. do 2. ovog rješenja dužan je provesti Zagrebački holding d.o.o., Podružnica Gradska groblja, Aleja Hermanna Bollea 27, Zagreb.
 4. Provedbu mjera zaštite kulturnog dobra iz točke 2. izreke ovog rješenja vlasnik je dužan započeti odmah po primitku ovoga rješenja.
 5. Žalba ne odgađa izvršenje ovog rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Groblje Mirogoj čine: stari dio groblja - Kompleks groblja Mirogoj na k.č. 3515/1, 3516 i 3517 k.o. Gračani koji je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara pod brojem Z-1526 temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/194, urbroj: 532-10-1/8(JB)-04-2, od 24.5.2004., Kompleks arkada s crkvom Krista Kralja na k.č. 3518, 3519, 3520, 3521 i 3522 k.o. Gračani koji je kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara pod brojem Z-681 temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/937, urbroj: 532-10-1/8(JB)-03-2, od 31.1.2003., te novi dio groblja sjeverno od arkada na k.č. 3200/2, 3200/3, 3508/1, dio 3510/1, 3515/1, 3523, 3757/4 i 3758/5 k.o. Gračani koji se nalazi unutar "B" zone područja Povijesne urbane cjeline Grad Zagreb koja je kulturno dobro pod registarskim brojem Z-1525 Liste zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske temeljem rješenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine Klasa: UP-I-612-08/02-01/135, urbroj: 532-04-01-1/4-10-12, od 18.3.2010. stoga se na isto primjenjuje Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Groblje Mirogoj član je Udruženja značajnih groblja u Europi (Association of Significant Cemeteries in Europe, ASCE) u sklopu čijeg je međunarodnog projekta uvršteno na Rutu europskih groblja (European Cemetery Route). Organizacija Europa Nostra u suradnji s Institutom Europske investicijske banke, uz potporu programa Kreativna Europa Europske unije, proglasila je Kompleks groblja Mirogoj jednim od sedam najugroženijih lokaliteta kulturne baštine u Europi za 2021. godinu.

Prema odredbama članka 20. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara vlasnik kulturnog dobra obavezan je postupati s kulturnim dobrom s dužnom pažnjom, a osobito ga čuvati i redovito održavati i provoditi propisane mjere zaštite sukladno pravilima konzervatorske struke.

Nadalje, člankom 21. navedenog zakona propisuje se da nadležno tijelo utvrđuje mjere zaštite rješenjem. Prema članku 6. stavku 1. točki 12. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, nadležno tijelo u čijem je djelokrugu utvrđivanje mjera zaštite za kulturna dobra na području Grada Zagreba je Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode.

U postupku, koji je prethodio donošenju ovog rješenja, a radi praćenja stanja predmetnog kulturnog dobra na temelju članka 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i valorizacije grobnih mjesta, kao bitnih okolnosti u postupku donošenja rješenja o mjerama zaštite, službenici Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode kontinuirano su provodili očevide na dijelu kulturnog dobra.

Izvršenim pregledom stanja grobnih polja i grobnih mjesta te krajobraznog uređenja na groblju Mirogoj utvrđeno je sljedeće:

- na velikim i malim arkadama, crkvi Krista Kralja, grobnim kapelama, grobnicama i grobovima vidljiva su brojna različita oštećenja uzrokovana potresima, ali i dugogodišnjim neodržavanjem;
- brojne grobnice, grobovi i nadgrobni spomenici koji svojim značajkama doprinose ambijentalnoj vrijednosti pojedinih grobnih polja zapušteni su i neodržavani te se kontinuirano traži njihovo uklanjanje i zamjena novim suvremeno oblikovanim nadgrobnim uređajima;
- prekapanjem i rušenjem starih grobnih mjesta zauvijek nestaju najstariji povijesni slojevi izgradnje groblja Mirogoj, ali i svaki trag postojanja ljudi koji su bili dio zagrebačke povijesti;
- stara napuštena grobna mjesta prekapaju se i daju na korištenje novim korisnicima, pri čemu se gubi podjela grobnih polja prema vjeroispovijesti; obzirom na malobrojnost židovske zajednice u Zagrebu posebno je devastiran židovski dio groblja;
- prilikom uređenja grobnog mjesta uklanjaju se stari natpisi na najstarijim nadgrobnim spomenicima i zamjenjuju novim čime se gubi povijesni izgled spomenika;
- rušenjem i razdvajanjem višestrukih grobnih mjesta mijenjaju se graditeljsko-tipološke karakteristike i stilsko oblikovanje postojećih starih grobnica i grobova, čime se utječe na fizionomiju i povijesne stilske karakteristike grobnih polja;
- projektima uređenja napuštenih grobnih mjesta predviđa se izgradnja novih grobnih mjesta po standardiziranom tipskom projektu, završne obrade isključivo u kamenu bez obzira na stilske karakteristike polja u kojem se grobno mjesto nalazi, čime se gube specifične stilske karakteristike i narušavaju ambijentalne specifičnosti pojedinih grobnih polja;
- grobovi brojnih znamenitih osoba nisu zaštićeni sukladno članku 11. stavku 3. Zakona o grobljima;
- natpisi na pojedinim grobnicama i grobovima nakon uređenja grobnog mjesta nisu označeni sukladno članku 11. stavku 4. Zakona o grobljima: podaci o prethodno ukopanim pokojnicima napisani su na neprimjeren i nečitljiv način na bočnim stranama grobnog okvira ili na poledini nadgrobnog spomenika;
- na pojedinim grobnim poljima ne postoje planski uređene staze između grobnih mjesta već je prostor oko nekih grobnih mjesta popločen kamenom te su uz grobno mjesto postavljene klupice, što narušava ambijentalne karakteristike grobnog polja, otežava pristup drugim grobnim mjestima te oštećuje postojeće zelene površine i stabla;
- formirana su nova grobna polja i grobna mjesta proširenjem na krajobrazno uređene površine;
- pojedina stabala su uklonjena, ne izvršava se zamjenska sadnja za posječena stabla ili se izvršava s potpuno neprimjerenim, substandardnim sadnicama;
- pojedina stabla su znatno oštećena neopreznom vožnjom servisnih vozila;
- pojedine staze između grobnih polja opločene su kulir-pločama (prije sipina ili asfalt);

- pojedini kontejneri za sakupljanje otpada zaklanjaju pogled i onemogućavaju pristup grobnim mjestima.

S obzirom na zatečena oštećenja i stanje groblja Mirogoj, u cilju očuvanja njegovih izvornih kulturno-povijesnih, graditeljsko-tipoloških, arhitektonskih, umjetničko-estetskih i krajobraznih vrijednosti, kako bi se spriječilo daljnje propadanje i omogućilo očuvanje karakterističnih stilskih elemenata povijesnog razvoja grobnih polja i umjetničkih, graditeljskih i obrtničkih karakteristika oblikovanja građevina, grobnih kapela, grobnica i grobova kroz sve stilske epohe od osnutka groblja Mirogoj do danas, sukladno članku 21. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, riješeno je kao u izreci.

S obzirom na naprijed izneseno trebalo je sukladno odredbama članka 62. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara riješiti kao u izreci ovog rješenja.

Sukladno članku 62. stavku 6. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara žalba na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture i medija u roku od 15 dana od dana primitka ovog rješenja. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik.

Na žalbu se sukladno članku 9. stavku 2. točka 29. Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine 15/16) ne plaća upravna pristojba.

PROČELNICA
Marijana Sironić, dipl.ing.arh.

Dostaviti:

1. Grad Zagreb, Gradski ured za upravljanje imovinom Grada, Trg Stjepana Radića 1, 10 000 Zagreb
2. Zagrebački holding d.o.o. - podružnica Gradska groblja, Aleja Hermanna Bollea 27, 10 000 Zagreb
3. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb, na znanje
4. Evidencija, ovdje
5. Pismohrana, ovdje